

Szkolny Program Profilaktyki

Publiczne Gimnazjum im. ks. Jana Twardowskiego w Kłaju
przyjęty uchwałą RR z dnia 19 stycznia 2017r.

*Wychować kogoś, dziecko lub dorosłego,
to przede wszystkim podnosić go w jego oczach.*
Simone Weil

Spis treści

1. Podstawy prawne programu
2. Wstęp
3. Diagnoza
4. Problemy występujące w szkole
5. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki
6. Realizatorzy i uczestnicy Programu
7. Kierunki i realizacja działań profilaktycznych
8. Oczekiwane efekty oddziaływań profilaktycznych
9. Ewaluacja Szkolnego Programu Profilaktyki

Podstawy prawne programu

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 z późn. zmianami.
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
5. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r.
6. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.
7. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Programy narodowe i krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2006-2020
2. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016
5. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2014-2016
6. Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce na lata 2014-2018

Wstęp

Najskuteczniejszą profilaktyką jest wychowanie czyli ogólnorozwojowy program, który ma uczyć jak żyć ze sobą i z innymi. Aby program był skuteczny musi brać pod uwagę wszystkie aspekty zdrowia, a więc zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne. Patrząc na ucznia jak na podmiot z problemami, ale i wartościami, musimy brać pod uwagę wszystkie wymienione aspekty. Wystarczy dobrze wychowywać, wówczas nie jest potrzebna profilaktyka.

WYCHOWANIE - DZIAŁANIE NA RZECZ

otwieranie na dobro, prawdę i piękno, wspomaganie w rozwoju prowadzące do samowychowania

PROFILAKTYKA - PRZECIWDZIAŁANIE

działanie w celu zapobiegania

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka jest prowadzona na kilku poziomach.

Profilaktyka uniwersalna

Jest adresowana do wszystkich uczniów w określonym wieku, zachowań i dotyczy powszechnie znanych zagrożeń, np. przemocy, czy używania substancji psychoaktywnych. Na

tym poziomie wykorzystywana jest ogólna wiedza na temat zachowań ryzykownych i czynników ryzyka (są to głównie wyniki badań naukowych, dotyczące między innymi palenia papierosów, picia alkoholu, informacji o wieku inicjacji). Jej celem jest opóźnianie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych.

Profilaktyka selektywna

Jest ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymaga dobrego rozpoznania w społeczności szkolnej grup uczniów zachowujących się ryzykownie lub znajdujących się w specyficznej sytuacji społecznej, rodzinnej. Informacje o uczniach szkoła gromadzi w toku codziennej pracy w szkole. Dla młodzieży znajdującej się w grupie podwyższonego ryzyka (np. z rodzin z problemem alkoholowym) organizowane są indywidualne lub grupowe działania profilaktyczne (terapia pedagogiczna, treningi umiejętności społecznych, socjoterapia).

Profilaktyka wskazująca

Profilaktyka na rzecz jednostki wysokiego ryzyka, to działania polegające na interwencji, terapii dzieci i młodzieży, przejawiających symptomy zaburzeń i wymagających specjalistycznego przygotowania do ich udzielania. Na tym poziomie, w profilaktykę angażują się instytucje zewnętrzne, przygotowane do prowadzenia pomocy psychologicznej lub medycznej.

Strategie działań profilaktycznych podejmowanych w szkole

Na wszystkich poziomach profilaktyki stosuje się różne strategie. Ze względu na cele Szklonego Programu Profilaktyki będą stosowane następujące strategie:

- strategie informacyjne, np.: pogadanka, spotkanie ze specjalistą, prezentacje multimedialne, wycieczki, praca w oparciu o tekst, prezentacje teatralne, szkolenia;
- strategie edukacyjne, np.: realizacja programów profilaktycznych, burza mózgu, dyskusja, gry i zabawy dydaktyczne, technika uzupełniania zdań, happeningi;
- strategie działań alternatywnych, np.: koła zainteresowań, wycieczki, zawody sportowe, SKS-y
- strategie interwencyjne, np.: pomoc psychologiczna, pomoc pedagogiczna, interwencja w środowisku domowym, interwencja w środowisku szkolnym, interwencja w sytuacji kryzysu rozwojowego.
- strategie zmniejszania szkód.

Diagnoza

Szkolny Program Profilaktyki został opracowany na podstawie diagnozy środowiska szkolnego, którą przeprowadzono w oparciu o analizę:

- diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzonej przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie,
- rozmów i obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych.
- informacji od wychowawców klas, nauczycieli i pracowników o bieżących problemach wychowawczych,
- rozmów z rodzicami prowadzonych przez wychowawców i pedagoga szkolnego,
- opinii poszczególnych uczniów z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- dokumentacji szkolnej (dzienników lekcyjnych, zeszytów wychowawców),
- obserwacji zachowań uczniów podczas przerw,
- analizy dokumentacji pedagoga szkolnego.

Problemy występujące w szkole

Przeprowadzona analiza wskazuje na istnienie następujących problemów wychowawczych wymagających działań profilaktycznych:

- brak motywacji do nauki, trudności w nauce,
- obniżona kultura osobista uczniów,
- agresja słowna i wulgaryzmy,
- obniżona samokontrola emocji i zachowania,
- niewłaściwe zachowanie się uczniów,
- zakłócenia w procesie prawidłowej komunikacji,
- przemoc i agresja słowna wśród uczniów,
- zaburzenia emocjonalne (słaba odporność psychiczna, niska samoocena),
- skromna oferta miejsc kulturalnego spędzania wolnego czasu dla młodzieży w Kłaju,
- zagrożenia związane z piciem alkoholu, paleniem papierosów i zażywaniem narkotyków i dopalaczy.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych wśród uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli i pracowników szkoły na rzecz bezpieczeństwa i tworzenia przyjaznego środowiska w szkole.

Cele szczegółowe:

1. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły poprzez:

- kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, a także nauczycieli, rodziców i uczniów,
- zwiększanie świadomości uczniów na temat powstawania, funkcjonowania, przejawów i skutków dyskryminacji oraz narzędzi ich zwalczania,

- rozwijanie kompetencji społecznych uczniów, wspieranie ich działalności wolontariackiej,
- wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
- rozwijanie potencjału szkoły w zakresie bezpiecznego funkcjonowania uczniów,
- rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i rodziców,
- współpraca z instytucjami wspierającymi działania szkoły z zakresu profilaktyki i bezpieczeństwa, m.in.: policją, poradnią psychologiczno- pedagogiczną, pełnomocnikiem wójta ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom.

2. Zapobieganie problemom i sytuacjom problemowym młodzieży poprzez:

- działania uprzedzające mające na celu przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem przez uczniów środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- profilaktykę agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy,
- profilaktykę uzależnień od gier komputerowych, Internetu, hazardu,
- kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie prawidłowego funkcjonowania w środowisku cyfrowym, w szczególności tzw. nowych mediów,
- rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych, społecznych i życiowych wśród uczniów (samokontrola, radzenie sobie ze stresem, rozpoznawanie i wyrażanie własnych emocji).

3. Promowanie zdrowego stylu życia wśród młodzieży poprzez:

- zdobycie przez uczniów wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania działań prozdrowotnych,
- ukierunkowanie uczniów na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmacnianiu zdrowia własnego i innych ludzi,
- tworzenie i realizowanie całościowej polityki w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkole,
- tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego uczniów.

Realizatorzy i uczestnicy Szkolnego Programu Profilaktyki

Szkolny Program Profilaktyki realizują:

1. dyrektor i wicedyrektorzy szkoły: dbają o doskonalenie nauczycieli, wyznaczają odpowiedzialnych za realizację działań,
2. wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów: doskonalą swoje kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych; dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptują ucznia w klasie,
3. pedagog szkolny: podejmuje działania profilaktyczno- wychowawcze wynikające ze szkolnego programu wychowawczego i szkolnego programu profilaktyki, przeprowadza w każdym roku szkolnym diagnozę w zakresie czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w szkole,
4. uczniowie: dążą do wyeliminowania niewłaściwych zachowań i poprawy postępowania,
5. rodzice: wspierają dzieci w zmianie niewłaściwych zachowań na zachowania pożądane, współpracują ze szkołą w zakresie poprawy zachowań dzieci,
6. pracownicy administracji i obsługi szkoły,
7. organizacje i instytucje wspierające szkołę:
 - Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wieliczce,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju,
 - Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce,
 - Komisariat Policji w Niepołomicach,
 - Sąd Rodzinny Wydział III Rodzinny i Nieletnich w Krakowie,
 - kuratorzy sądowi,
 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce,
 - Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaskółka” w Szarowie.

Kierunki i realizacja działań profilaktycznych

Nauczyciele

l.p.	Zadania	Realizatorzy	Strategia	Termin
-------------	----------------	---------------------	------------------	---------------

1.	Systematyczne podnoszenie wiedzy nauczycieli na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych.	wychowawcy nauczyciele bibliotekarz pełnomocnik wójta ds. profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	edukacyjna informacyjna	cały rok
2.	<p>Podejmowanie przez nauczycieli działań profilaktycznych w klasach i w indywidualnej pracy z uczniami:</p> <p>a) wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych, niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich substancji psychoaktywnych,</p> <p>b) wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych,</p> <p>c) wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy.</p>	wychowawcy nauczyciele pedagog	edukacyjna informacyjna alternatywna interwencyjna	cały rok
3.	Podejmowanie działań integrujących, szczególnie w klasach pierwszych.	wychowawcy pedagog	interwencyjna informacyjna	cały rok
4.	Współpraca nauczycieli ze specjalistami w zapobieganiu zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży.	nauczyciele pracownicy poradni PPPP pracownicy PCPR	edukacyjna informacyjna interwencyjna	cały rok

5.	<p>Kształtowanie przez nauczycieli zachowań i postaw wśród uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promujących zdrowy styl życia i podejmowanie zachowań prozdrowotnych, • otwartości w życiu społecznym w tym działalności wolontariackiej, • ukierunkowanych na zdobycie stabilnego i konstruktywnego systemu wartości, • wzmacniających więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną 	wychowawcy nauczyciele wf	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok
6.	<p>Dbanie o prawidłowe relacje interpersonalne w kontaktach nauczycie - uczeń, oparte na życzliwości, zaufaniu, porozumieniu.</p>	wychowawcy	edukacyjna	cały rok
7.	<p>Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa; reagowanie w sytuacjach zagrożenia uczniów i innych pracowników szkoły.</p>	nauczyciele policja pracownicy szkoły	edukacyjna informacyjna interwencyjna	cały rok
8.	<p>Systematyczne diagnozowanie sytuacji wychowawczej klasy i wczesne rozpoznanie zagrożeń; dokonywanie systematycznej oceny skuteczności prowadzonych działań wychowawczych i modyfikowanie programu działań wychowawczo - profilaktycznych, dostosowując go do aktualnych potrzeb uczniów</p>	wychowawcy nauczyciele	interwencyjna in- formacyjna	cały rok
9.	<p>Ukazanie uczniom przyczyn i skutków palenia papierosów, używania alkoholu i substancji psychoaktywnych.</p>	wychowawcy nauczyciele pedagog	informacyjna interwencyjna	cały rok

10.	Współpraca z instytucjami wspierającymi nauczycieli w zakresie działań profilaktycznych	wychowawcy przedstawiciele poradni PPPP policja pełnomocnik wójta ds. profilaktyki i przeciwdziałania	edukacyjna informacyjna	cały rok
11.	Dostarczanie aktualnych informacji rodzicom i uczniom na temat : <ul style="list-style-type: none"> • skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używania środków i substancji psychoaktywnych, • ofert pomocy specjalistycznej dla uczniów używających środków odurzających i ich rodziców, • konsekwencji prawnych zachowań ryzykownych młodzieży, • bezpiecznego korzystania z mediów przez uczniów, • promowania zdrowego stylu życia wśród uczniów, • informowanie rodziców o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli oraz metodach współpracy szkoły z policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią 	wychowawcy specjaliści policja	edukacyjna informacyjna	cały rok
12.	Przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów	nauczyciele wychowawcy	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok

Kierunki i realizacja działań profilaktycznych

Rodzice

l.p.	Zadania	Realizatorzy	Strategia	Termin
------	---------	--------------	-----------	--------

1.	Rozwijanie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych rodziców; przygotowanie do profilaktyki domowej.	wychowawcy specjaliści	edukacyjna informacyjna	cały rok
2.	Współpraca z rodzicami uczniów mająca na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie właściwych zachowań.	wychowawcy nauczyciele specjaliści policja pedagog dyrektor	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok
3.	Stale podnoszenie jakości wzajemnych kontaktów z rodzicami; współpraca rodziców i nauczycieli w zakresie budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia wśród młodzieży.	rodzice wychowawcy dyrekcja	informacyjna alternatywna	cały rok
4.	Systematyczne informowanie rodziców o sukcesach ich dzieci; prezentacja wytworów pracy twórczej uczniów, listy gratulacyjne i inne.	wychowawcy dyrekcja	informacyjna alternatywna	cały rok

Kierunki i realizacja działań profilaktycznych

Uczniowie

l.p.	Zadania	Realizatorzy	Strategia	Termin
1.	Wyposażenie uczniów w wiedzę dotyczącą konsekwencji zachowań ryzykownych.	wychowawcy nauczyciele specjaliści policja, pedagog	edukacyjna informacyjna	cały rok

2.	Zapoznanie uczniów z: <ul style="list-style-type: none"> • systemem pomocy specjalistycznej (szkolnej i instytucjonalnej) w sytuacjach zagrożeń, • konsekwencjami prawnymi związanymi z naruszeniem obowiązujących przepisów, • obowiązującymi procedurami postępowania nauczycieli oraz o metodach współpracy szkół z policją. 	wychowawcy nauczyciele	informacyjna	cały rok
3.	Rozwijanie umiejętności psychologicznych, społecznych i życiowych (samokontrola, komunikacja interpersonalna, rozwiązywanie konfliktów, problemy emocjonalne dorastającej młodzieży).	nauczyciele pedagog specjaliści	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok
4.	Aktywizowanie uczniów na rzecz działań promujących zdrowy styl życia w szkole i w środowisku.	wychowawcy nauczyciele nauczyciele wf pedagog	edukacyjna informacyjna	cały rok
5.	Promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego. Podnoszenie sprawności fizycznej i stanu zdrowia uczniów. opiekunowie kół zainteresowań.	nauczyciele nauczyciele wf wychowawcy	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok
6.	Zachęcanie uczniów do rozwijania własnych zainteresowań i uzdolnień.	nauczyciele nauczyciele wf	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok
7.	Wspieranie inicjatyw młodzieży związanych z ruchem wolontariackim.	nauczyciele pedagog	edukacyjna informacyjna alternatywna	cały rok

8.	Udział młodzieży w ogólnopolskich akcjach profilaktycznych: „Światowy Dzień bez Tytoniu” „Różowa wstążeczka” „Światowy Dzień Rzucania Palenia” „Profilaktyka a Ty”	wychowawcy pedagog policja pełnomocnik wójta ds. profilaktyki i uzależnień nauczyciele	edukacyjna informacyjna	cały rok
----	--	--	----------------------------	----------

Oczekiwane efekty oddziaływań profilaktycznych:

1. umiejętność dokonywania właściwych wyborów w trudnych sytuacjach życiowych. świadomy udział uczniów w różnych formach spędzania czasu wolnego,
2. uczniowie rozwijają swoje pasje i zainteresowania, potrafią współpracować w zespole, są wrażliwi na potrzeby innych,
3. zapewnienie różnorodnej pomocy potrzebującym,
4. lepsze relacje między uczniami – nauczycielami – rodzicami,
5. większa świadomość zagrożeń wynikających z uzależnienia od papierosów, alkoholu, narkotyków,
6. wykształcenie umiejętności wśród uczniów radzenia sobie z uzależnieniem i skutecznego szukania pomocy,
7. zwrócenie większej uwagi uczniów na dbałość o swoje zdrowie i podejmowanie środków zaradczych w sytuacjach zagrożenia.

Ewaluacja Szkolnego Programu Profilaktyki

Szkolny Program Profilaktyki będzie poddawany ewaluacji na zakończenie roku szkolnego poprzez diagnozę wybranych obszarów.

Ocena jakościowa realizowanych zadań obejmie:

1. uczestnictwo uczniów w zajęciach pozalekcyjnych,
2. analizę dokumentacji szkolnej,
3. realizację na godzinach wychowawczych tematyki z zakresu profilaktyki.

Wnioski z ewaluacji będą przedstawione na posiedzeniu rady pedagogicznej, a planowane zmiany zatwierdzane uchwałą, po wcześniejszym zaopiniowaniu przez radę rodziców i radę pedagogiczną.